

Gudstjeneste i Lille Lyngby Kirke

den 27. december 2015

Kirkedag: Julesøndag/B

Tekst: Matt 2,13-23

Salmer:

LL: 123 * 129 * 130 * 134 * 471,3 * 121

Julesøndag burde egentlig være forbudt for børn. Det er da nogle skrækelige fortællinger om Jesu liv, om det lille Jesus-barn. Forud for disse fortællinger og hændelser i Jesu liv, har der i stalden været besøg af vismændene, hvilket vi jo først fejrer næste søndag, Hellig tre Kongers søndag. Så vi er lige sprunget lidt i hændelsesforløbet i Jesu første tid på denne jord.

Som vismændene blev advaret om at drage tilbage til Herodes og fortælle ham om Jesus-barnet, således bliver nu Josef advaret mod Herodes, som vil barnet til livs. Det barn, som vismændene havde omtalt for ham, som Israels nye konge. Og som sådan altså en trussel mod Herodes' dynasti og magt. Og så følger dagens begivenheder i al deres gru og forfærdelse.

Jesus undgår Herodes' børnemord, da han er blevet bragt i sikkerhed i Egypten af sine forældre. Men en del andre drengebørn i Betlehem og omegn er ikke så heldige. For Jesus ender det hele imidlertid godt efter nogle år, da han med sine forældre vender tilbage til Israel, til Israels folk og vokser op i Nazaret.

Evangelisten Matthæus gør meget ud af at fortælle, at det sker, ”for at det skulle opfyldes, som Herren har talt ved profeten”. Og der er da også en del bibelske og teologiske henvisninger til netop de gammeltestamentlige skrifter.

Israels folk var slaver i Egypten tilbage i fordums tid, men blev udfriet (hentet) derfra og ført ind i det forjættede Israels land. Rama og Betlehem er måske to forskellige betegnelser for samme lokalitet, så ramaskriget over Herodes' uhyrligheder var jo netop "talt ved profeten Jeremias". Rakel er også navnet på en af det gamle tolv-stammefolks mødre, husker I fortællingerne om Jakob og Lea og Rakel. (Rakels biologiske børn var Josef og Benjamin.)

Men der er også noget andet på færde i dagens evangeliefortællinger. Noget, som det faktisk kan være svært helt at få styr på. Det handler om, hvem der agerer og hvem, der reagerer. Det handler også om, hvorvidt hændelser er "talt ved profeten" og således er udtryk for, at det sker i Guds vilje og styrelse. Men betyder det så, at alt sker i Guds vilje og styrelse?

For at komme ind i denne problematik vil jeg godt gå ind ad en anden dør. Det siges, at når Dronningen eller andre af kongehuset ankommer til et eller andet sted, så er der en protokol for, hvordan det skal forløbe. Det gælder også fremmede statsoverhoveder og berømtheder i det hele taget. Der gives anvisninger på, hvordan modtagelse m.m. skal foregå, og hvordan de skal behandles under deres besøg. Og alt efter disse berømtheders forskruede hoveder, gås der mere eller mindre i detaljer, og mere eller mindre er alt planlagt. Storheden er planlagt.

Sådan har det altid været. Sådan har det også været, når Herodes drog rundt i sit kongerig. Men, vi leder forgæves i bibelen efter en drejebog for Himmelkongens komme til jord og for hans modtagelse. Eller er "det, som er talt ved profeten" drejebogen?

Min pointe med dette er, at ”store mennesker” her på jord agerer og selviscenesætter også andres reageren på dette. Menneskers reageren er iscenesat af den agerende.

Betyder det for Jesu komme til jord, at Herodes’ reageren på Guds ageren ganske enkelt er iscenesat ”for at opfylde, hvad der er talt”? Fritager det så Herodes for ansvar for barnemord og andre uhyrligheder, for det er Guds vilje? Altså: er forudsigelserne også forudbestemmelser og – i denne sammenhæng – iscenesættelse? I så fald må jeg indrømme, at jeg har det virkelig svært med ansvar for reageren. Jeg har det i så fald meget svært med ansvar for den enkeltes handlinger, hvis det er forudbestemt. Jeg har det også meget svært med at få anfægtelser over min egen utilstrækkelighed og syndighed, for det er jo forudbestemt ”for at opfylde”. Og jeg kan i så fald hverken gøre fra eller til, for det må jo ske.

Disse tanker ligger faktisk lige for med udgangspunkt i dagens evangeliefortællinger – men dog kun under en ganske bestemt forudsætning, nemlig den, at begivenhederne om Herodes, der skal opfylde, generaliseres og løftes op på det almenmenneskelige plan.

Det tror jeg imidlertid ikke er meningen. Det vil være et misbrug af fortællingen. Og det vil også modsige så mange andre bibelfortællinger, men dog ikke mere end, at det til stadighed er en teologisk og eksistentiel udfordring at forholde sig til dette, til Guds opfyldelse eller bestemmelse.

Hvis disse tanker skal være gældende og endegyldige, så synes jeg faktisk også, at det giver et noget problematisk Guds-billede. Det giver faktisk mig personligt nogle store anfægtelser og problemer. For jeg ved jo godt, at Gud er jo ikke, som mit Guds-billede dikterer det. Gud er, som Guds billede åbenbares

af Gud. Men jeg har virkelig svært ved at rumme tanken, at hvis det hele er ”for at opfylde, hvad der er sagt” så synes jeg, at Gud Herren har en vanvittig ubarmhjertig måde at få flyttet Jesus, Josef og Maria fra Betlehem til Egypten. Kunne han ikke have fundet på noget andet end en masse vanvittige drab på små børn som anledning og ageren?

Jeg må indrømme, at jeg har det faktisk svært med disse ting, fordi jeg ved, at hvis Gud og jeg er uenige om noget, så er det mig, der må bøje mig. Det kan aldrig være Gud Herren.

Jeg tror derfor snarere, at det, der skal ske, ”for at det der er talt ved profeten” enten er en til lejligheden forudbestemmelse, hvilket ikke helt fjerner problematikken, men det fjerner den generelle, almenmenneskelige tolkning, eller – og det kan jeg bedre lide, men jeg kan ikke sige, at dét er forklaringen – det er en foruderkendelse hos Gud. Altså en opfyldelse af, hvad Gud, der kender alle tider, ser, hvad der vil blive menneskers reageren på Guds ageren. Gud skal altså i fordums tid have set og sagt ved profeten, at når Han agerer sådan, så vil Herodes reagere således.

Så kan man selvfølgelig spørge sig selv og Gud om, hvorfor Han ikke griber ind og gør det anderledes for menneskers reageren, så havde man undgået det store ramaskrig. Eller er Jesu flugt til Egypten Guds reageren på Herodes’ ageren?

Jeg kan ikke svare på det. Men i den argumentation må Herodes selv stå til ansvar for sine handlinger.

Det bringer mig til, hvad jeg får ud af dagens evangeliefortællinger.

Når det handler om at frelse mennesker, så gør Gud Herren det nødvendige og det grundlæggende. Guds ageren betyder, at nu har Gud gjort frelsen til en mulighed for mennesker ved at give os sin Søn til Frelser.

Men vores reageren på Guds ageren, den har Gud ikke iscenesat. Den er op til os. Det er op til os, hvordan og om vi vil tage imod frelsen, Frelseren.

Budskabet er også, at vor reageren på Guds ageren har konsekvenser. Budskabet er også, og det er så bare endnu en udvidelse af perspektiverne, også perspektiver, som vi slet ikke kan komme helt rundt om i dag; men budskabet er også, at noget af den ondskab eller de ulykker, vi udsættes for og oplever i vore liv, er konsekvenser af andre menneskers reageren. Noget af den ondskab, der er i verden, i det enkelte menneskes lille verden og den helt store verden, er konsekvenser af, at mennesker reagerer negativt og uhyrligt på Guds ageren.

Vi kan jo vende tilbage til børnene i Betlehem, og de kan i denne sammenhæng være et billede på masser af lignende skrækkelige situationer i verdenshistorien. Er det rimeligt, at mange børn må lide døden, fordi Herodes reagerer mod Gud? Nej, siger vi nok – et stykke af vejen. Og det rejser to indvendinger: 1) Hvem skal vi holde ansvarlig for det: Herodes eller Gud, 2) Jeg tror Gud synes det sammen og måske en dag vil holde Herodes ansvarlig: Er det rimeligt, at du myrdede en masse børn, blot fordi du ikke vil tage imod mig?

Som sagt en del gange, er der mange spørgsmål, der stadig hænger i luften. For mig tager mange af spørgsmålene deres udgangspunkt i, hvordan jeg reagerer på Guds ageren. Hvad gør jeg, nu, hvor Gud har gjort det nødvendige for at gøre frelsen til

en mulighed med Frelserens komme til jord? Andre af spørgsmålene kan jeg ikke finde svar på; men er nød til at finde trøst i salmistens ord i GT-læsningen: ”Han gemmer mig i sin hytte på ulykkens dag, han skjuler mig i sit telt og løfter mig op på klippen.”

Der er hændelser i livet, der i vores måde at sige tingene på er så meningsløse, at den eneste mening er at fæstne tillid til Guds vilje til at stå ved sine ord, som de er talt og vil blive opfyldt ved Jesus Kristus for alle, som tror.

Ære være Gud i det højeste og på jorden!
Fred til mennesker med Guds velbehag!